

—
Верховний
Суд

ЗВЕДЕНИЙ ОГЛЯД
судової практики
Касаційного господарського
суду у складі Верховного Суду
(актуальна практика)
за I півріччя 2023 року

Рішення, внесені до ЄДРСР,
за період з 01.01.2023 до 30.06.2023

Зміст

1. Справи про банкрутство	10
1.1. Внесення змін до плану санації боржника у процедурі його санації до відкриття провадження у справі про банкрутство	10
1.2. Визначення підсудності спору щодо нерухомого майна боржника, стосовно якого відкрито провадження у справі про банкрутство, у разі якщо відповідачем у цьому спорі є центральний орган виконавчої влади	10
1.3. Юрисдикція розгляду майнових спорів у справі про банкрутство за наявності арбітражної угоди	10
1.4. Розгляд скарг на дії ДВС у межах провадження у справі про банкрутство	11
1.5. Наслідки одночасного звернення ініціюючих кредиторів до різних господарських судів із заявами про відкриття провадження у справі про банкрутство до одного і того самого боржника	11
1.6. Обов'язок контролюючого органу подати разом із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство докази вжиття заходів забезпечення погашення податкового боргу та недоїмки зі сплати єдиного соціального внеску	11
1.7. Зобов'язання за векселем як безспірна підстава для відкриття провадження у справі про банкрутство	12
1.8. Презумпція вини керівника юридичної особи в разі недотримання ним імперативного обов'язку щодо звернення до суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство за наявності в юридичної особи ознак неплатоспроможності	12
1.9. Наслідки застосування мораторію, встановленого постановою КМУ № 187, при вирішенні питання щодо грошових вимог кредитора – суб'єкта російської федерації	13
1.10. Способи захисту інтересів боржника та кредиторів за наявності ознак фраздаторності правочину	13
1.11. Застосування статті 204 ЦК України в поєднанні з положеннями КУзПБ при розгляді заяви з кредиторськими вимогами за борговою розпискою та визнання кредиторських вимог	14
1.12. Наслідки пред'явлення податковим органом кредиторських вимог до боржника, які виникли на підставі податкових декларацій з орендної плати та податку на додану вартість	14
1.13. Розгляд грошових вимог податкового органу після	14

закриття провадження у справі про банкрутство	
1.14. Закриття справи про банкрутство з підстав закінчення строків процедури розпорядження майном боржника (170 днів)	15
1.15. Наслідки закриття провадження для майнового поручителя у справі про банкрутство та припинення у зв'язку з цим основного кредитного зобов'язання боржника	15
1.16. Закриття провадження на підставі пункту 8 частини першої статті 90 КУзПБ	16
1.17. Наслідки недоведення розміру субсидіарної відповідальності акціонерів та керівника боржника	16
1.18. Щодо ефективності обраного позивачем способу захисту своїх прав / інтересів, якщо позов про визнання недійсним аукціону в межах справи про банкрутство не спрямований на повторний продаж майна за більш високою ціною	16
1.19. Особливості перегляду за нововиявленими обставинами ухвал господарського суду, постановлених за результатами розгляду заяв з вимогами кредиторів за наявності такого, що набрало законної сили, судового рішення, яким було підтверджено грошове зобов'язання боржника	17
1.20. Особливості касаційного оскарження судових рішень про розподіл витрат у справах про банкрутство	17
1.21. Залежність розміру основної винагороди приватного виконавця від фактично стягнутої суми боргу у виконавчому провадженні	18
2. Справи щодо захисту прав інтелектуальної власності, а також пов'язаних з антимонопольним та конкурентним законодавством	18
2.1. Право особи на оскарження в судовому порядку рішення Національного органу інтелектуальної власності про реєстрацію торговельної марки	18
2.2. Дострокове припинення дії свідоцтва на торговельну марку внаслідок її невикористання	19
2.3. Щодо можливості визнання власником патенту на промисловий зразок недійсним патенту на винахід	19
2.4. Незворотність дії в часі Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України»	20
2.5. Ключові, вагомі і визначальні питання, що підлягають з'ясуванню для розгляду справ за позовом особи, якій на підставі ліцензійного договору належить виключне право	20

на використання твору, про припинення дій, що порушують авторське право, зокрема справ про заборону використання твору, зазначеними позивачем способами	
2.6. Обставини, які необхідно встановити для висновку про контрафактність твору	21
2.7. Механізм відшкодування шкоди в порядку статті 55 Закону України «Про захист економічної конкуренції»	21
2.8. Щодо строків тривалості розслідування у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема якщо таке порушення полягало у спотворенні результатів торгів, у контексті дотримання прав учасників	21
2.9. Кількість та послідовність проведення етапів визначення монопольного становища	22
2.10. Щодо можливості використання АМКУ відомостей, переданих НАБУ	22
3. Справи щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів	23
3.1. Щодо обов'язку обслуговуючого кооперативу повідомляти асоційованого члена кооперативу про проведення загальних зборів	23
3.2. Недостатність посилань позивача (акціонера) на обґрунтування позовних вимог про визнання недійсними рішень органів АТ на порушення його корпоративних прав на участь в управлінні товариством, які мають абстрактний та загальний характер	23
3.3. Відсутність у повіреного повноважень на участь у загальних зборах товариства як підстава визнання недійсним рішення цих зборів. Оскарження рішення загальних зборів учасників товариства про звільнення з посади директора товариства як неефективний спосіб захисту порушеного права	23
3.4. Передача багатоквартирного житлового будинку з балансу ОСББ на баланс ТОВ за відсутності відповідного рішення загальних зборів членів ОСББ	24
3.5. Ознаки значності правочину АТ	24
3.6. Наслідки зазначення у згоді на укладення одним з подружжя договору щодо розпорядження часткою в статутному капіталі ТОВ, яка є спільним майном подружжя, статусу фізичної особи як учасника ТОВ і незазначення її статусу як іншого з подружжя	24
3.7. Належний спосіб захисту прав володільця частки у статутному капіталі ТОВ, яка вибула з володіння поза	25

його волею

3.8. Відповідальність директора товариства за правильність нарахування та виплату собі заробітної плати 25

3.9. Звільнення посадової особи на підставі пункту 5 частини першої статті 41 КЗпП України у зв'язку з припиненням її повноважень як голови правління ОСББ 26

3.10. Визначення підсудності спору, передбаченого частиною третьою статті 30 ГПК України, якщо спір виник з одного правочину, яким сторони висловили намір щодо купівлі-продажу корпоративних прав у двох і більше юридичних особах, місцезнаходження яких є різним 26

3.11. Щодо складу учасників спору про захист права на частку у складеному капіталі фермерського господарства 26

3.12. Можливість залучення спадкоємця як правонаступника у разі відсутності в нього свідоцтва на спадщину 27

3.13. Забезпечення позову про визнання недійсним рішення загальних зборів щодо переобрання керівника та скасування відповідного реєстраційного запису шляхом заборони здійснення широкого кола реєстраційних дій стосовно товариства 27

3.14. Підстави для відмови Міністерством юстиції України (його територіальними органами) в задоволенні скарги у сфері державної реєстрації за наявності судового спору щодо предмета цієї скарги та належне повідомлення Міністерством юстиції України (його територіальними органами) про розгляд скарги 28

3.15. Документальне підтвердження наявності на певний момент часу прав на цінні папери та прав за цінними паперами депонента 28

3.16. Щодо помилковості ототожнення листа НКЦПФР, у якому роз'яснено порядок скасування реєстрації випуску облігацій, з рішенням Комісії про відмову у скасуванні реєстрації випуску цінних паперів 29

4. Справи щодо земельних відносин та права власності 29

4.1. Щодо припинення права користування земельними ділянками, які надавались орендарю для експлуатації та обслуговування цілісного майнового комплексу, у зв'язку із припиненням експлуатації і обслуговування цього комплексу 29

4.2. Припинення договору оренди землі у зв'язку з недотриманням умов договору щодо здійснення забудови земельної ділянки. Припинення права користування земельною ділянкою у зв'язку з невикористанням земельної ділянки 30

за призначенням	
4.3. Недоведеність передбаченого частиною другою статті 651 ЦК України істотного порушення договору оренди земельної ділянки як підстави для його розірвання	30
4.4. Дотримання орендарем процедури повідомлення про намір скористатися переважним правом на поновлення договору оренди відповідно до статті 33 Закону України «Про оренду землі» (у редакції Закону, чинній до 16.01.2020)	31
4.5. Набуття права комунальної власності в процесі трансформації державної власності та розмежування загальнодержавної і комунальної власності	31
4.6. Розмежування випадків обов'язкової передачі районною чи обласною радою об'єктів спільної власності територіальних громад на користь конкретної територіальної громади району чи області	31
4.7. Особливості правовідносин, які виникають на підставі охоронного договору між власником і володільцем майна, що належить до об'єктів культурної спадщини	32
4.8. Підстави розірвання договору позички на користування нежилим приміщенням на вимогу позичкодавця	33
5. Справи у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів	34
5.1. Підстави виникнення переддоговірного спору	34
5.2. Тлумачення змісту правочину як способу захисту порушеного права	34
5.3. Визнання виконаного / частково виконаного договору недійсним як способу захисту цивільних прав	34
5.4. Визнання правочину недійсним та застосування правових наслідків недійсності правочину як способи захисту порушеного права у разі подання позову в інтересах держави	35
5.5. Необхідність надання належної правової оцінки відповідності обставин, якими обґрунтовано позов, критеріям, визначеним частиною другою статті 652 ЦК України, для розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин за рішенням суду	36
5.6. Установлення терміну виконання боржником обов'язку за договором шляхом посилання на майбутню подію	36
5.7. Відсутність порушеного права поручителя в разі укладення кредитних договорів та договорів поручки посадовими особами кредитора із стверджуваним поручителем перевищенням меж своїх повноважень	37
5.8. Стягнення з юридичної особи, яка є власником	

ізольованого нежитлового приміщення в будинку, боргу з оплати послуг з управління та утримання будинків, споруд і прибудинкових територій у багатоквартирному будинку	38
5.9. Нарахування та стягнення пені, 3 % річних та інфляційних втрат за несвоєчасну оплату балансуючої електричної енергії	38
5.10. Зменшення судом розміру штрафу, передбаченого статтею 116 Статуту залізниць, на підставі статті 551 ЦК України та статті 233 ГК України	39
5.11. Відмова у стягненні пені за несвоєчасну сплату процентів за користування кредитом з огляду на мораторій, встановлений статтею 2 Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції»	39
5.12. Застосування позовної давності до вимог про стягнення грошових коштів, передбачених статтею 625 ЦК України	39
5.13. Право Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, на припинення торгів	40
6. Справи в інших спорах, що виникають із господарських правовідносин	40
6.1. Підстави списання заборгованості підприємств оборонно-промислового комплексу	40
6.2. Визначення боржника у правовідносинах щодо відшкодування АТ «Українська залізниця» витрат, здійснених внаслідок пільгового перевезення пасажирів відповідно до введених законами України державних соціальних гарантій	41
6.3. Розгляд судом кредиторських вимог у разі ухилення ліквідаційної комісії від виконання цього обов'язку	41
7. Процесуальні питання	42
7.1. Право на звернення до господарського суду в інтересах інших осіб	42
7.2. Відсутність у суду повноважень на власний розсуд визначати відповідача у справі	42
7.3. Порушення співмірності заходів забезпечення позову із заявленими позовними вимогами при забезпеченні позову шляхом накладення арешту одночасно на кошти і на майно відповідача щодо кожного виду майна в межах повної суми позову	42
7.4. Забезпечення позову шляхом зупинення стягнення на підставі виконавчого напису нотаріуса та встановлення аборони на здійснення виконавчих дій у справі за позовом	43

про визнання таким, що не підлягає виконанню, виконавчого напису	
7.5. Вжиття заходів забезпечення позову шляхом заборони гаранту вчиняти дії щодо виконання безвідкличної банківської гарантії	43
7.6. Залишення позову без розгляду з підстави нез'явлення позивача в судове засідання	44
7.7. Повернення до стадії підготовчого засідання після його закриття	44
7.8. Розподіл судових витрат у разі залишення судом касаційної інстанції позову без розгляду	44
7.9. Відшкодування за рахунок позивача сплаченого відповідачем судового збору в разі відмови позивача від позову та закриття провадження у справі на підставі пункту 4 частини першої статті 231 ГПК України	45
7.10. Повернення без розгляду апеляційної скарги з підстав неусунення в повному обсязі її недоліків	45
7.11. Зупинення апеляційним господарським судом провадження у справі в разі витребування судом касаційної інстанції всіх матеріалів цієї справи	46
7.12. Перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами	46
7.13. Дія заборони на відкриття виконавчого провадження та вжиття заходів примусового виконання рішень на території територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)	46
7.14. Порядок вручення викликів, повідомлень та судових рішень іноземним юридичним особам, зокрема таким, які мають місцезнаходження у Польщі, наслідки невиконання позивачем вимог ухвали суду щодо перекладу документів	47

Перелік уживаних скорочень

АМКУ	—	Антимонопольний комітет України
АТ	—	акціонерне товариство
ГК України	—	Господарський кодекс України
ГПК України	—	Господарський процесуальний кодекс України
ДВС	—	Державна виконавча служба
ЄДР	—	Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань
ЗК України	—	Земельний кодекс України
КЗпП України	—	Кодекс законів про працю України
КМУ	—	Кабінет Міністрів України
КУзПБ	—	Кодекс України з процедур банкрутства
НАБУ	—	Національне антикорупційне бюро України
НБУ	—	Національний банк України
НКЦПФР	—	Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку
ОП КГС ВС	—	об'єднана палата Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду
ОСББ	—	об'єднання співвласників багатоквартирного будинку
постанова КМУ № 187	—	постанова КМУ від 03.03.2022 № 187 «Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації»
ТОВ	—	товариство з обмеженою відповідальністю
ЦК України	—	Цивільний кодекс України

1. Справи про банкрутство

1.1. Внесення змін до плану санації боржника у процедурі його санації до відкриття провадження у справі про банкрутство

Боржник не позбавлений права внести в порядку, передбаченому положеннями статті 5 КУзПБ, зміни до вже затвердженого плану санації боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство щодо строку його виконання

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 31.01.2023 у справі № 922/2071/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108956716>.

1.2. Визначення підсудності спору щодо нерухомого майна боржника, стосовно якого відкрито провадження у справі про банкрутство, у разі якщо відповідачем у цьому спорі є центральний орган виконавчої влади

Поданий ліквідатором позов безпосередньо пов'язаний із захистом майна боржника, і боржник, стосовно якого відкрито провадження у справі про банкрутство, є стороною в такому спорі. Тому для визначення виключної підсудності цього спору пріоритет у застосуванні має не стаття 30 ГПК України як загальна процесуальна норма, а саме стаття 7 КУзПБ, яка у цьому випадку є спеціальною. Отже, позов ліквідатора підлягає розгляду господарським судом, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство боржника

Детальніше з текстом постанови ВС у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС від 27.06.2023 у справі № 911/4706/15 (911/1626/21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111888150>.

1.3. Юрисдикція розгляду майнових спорів у справі про банкрутство за наявності арбітражної угоди

Відсутність спеціальних норм щодо реалізації арбітражної угоди, стороною якої є боржник у справі про банкрутство, не є підставою для застосування аналогії права. У цьому випадку має застосовуватись імперативний припис пункту 7 частини 1 статті 226 ГПК України, оскільки прогалина у спеціальному законі не може бути приводом для заперечення права сторін на передачу спору до арбітражу внаслідок розширеного тлумачення господарським судом статті 7 КУзПБ, попри наявність вичерпного врегулювання цього питання у статтях 4, 22, 226 ГПК України

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 23.02.2023 у справі № 911/2977/21 (911/3687/21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109645627>.

1.4. Розгляд скарг на дії ДВС у межах провадження у справі про банкрутство

Системне тлумачення пункту 8 частини першої статті 20 ГПК України, статті 7 КУзПБ свідчить, що в межах справи про банкрутство підлягають вирішенню питання судового контролю у виконавчих провадженнях за рішеннями стосовно боржника

Детальніше з текстом постанови ВС у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС від 13.04.2023 у справі № 910/21981/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111035928>.

1.5. Наслідки одночасного звернення ініціюючих кредиторів до різних господарських судів із заявами про відкриття провадження у справі про банкрутство до одного і того самого боржника

Територіальна юрисдикція справи про банкрутство юридичних осіб за критерієм місцезнаходження боржника має визначатися на дату подання кредитором заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство відповідно до відомостей, зазначених у ЄДР.

У разі прийняття заяви про визнання боржника банкрутом господарським судом за місцезнаходженням, визначеним у ЄДР, та зміни боржником свого місцезнаходження і надходження заяви про визнання боржника банкрутом до господарського суду за новим місцезнаходженням цей суд має повернути заяву без розгляду.

Якщо після відкриття провадження у справі з урахуванням наведених учасниками справи аргументів та наданих доказів суд установить передчасність відкриття провадження у справі про банкрутство боржника, щодо якого є звернення із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство, але в іншому господарському суді, то, виходячи із системного аналізу положень статей 35, 37, 38, 39 КУзПБ, якими передбачені можливі наслідки розгляду заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство, а також враховуючи положення статті 226 ГПК України, суд залишає таку заяву про відкриття провадження у справі про банкрутство без розгляду

Детальніше з текстом постанови ВС у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС від 26.04.2023 у справі № 904/2154/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111121955>.

1.6. Обов'язок контролюючого органу подати разом із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство докази вжиття заходів забезпечення погашення податкового боргу та недоїмки зі сплати єдиного соціального внеску

На контролюючий орган покладено обов'язок подання разом із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство всіх доказів вжиття

заходів забезпечення погашення податкового боргу та недоїмки зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування відповідно до компетенції та в порядку, передбаченому спеціальним законодавством, що регулює відносини, які виникають у сфері справляння відповідних податків і зборів.

Відсутність або неповнота таких доказів досліджується господарським судом станом на час ініціювання контролюючим органом провадження у справі про банкрутство та відповідно до частини 3 статті 37 КУзПБ може бути підставою для залишення заяви про відкриття провадження у справі без руху з підстав, передбачених статтею 174 ГПК України, з урахуванням вимог КУзПБ

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 21.03.2023 у справі № 910/21899/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110051241>.

1.7. Зобов'язання за векселем як безспірна підстава для відкриття провадження у справі про банкрутство

Вексель як цінний папір, що посвідчує грошове або майнове право вимоги векселедержателя до векседавця, є належним та допустимим доказом заявлених кредитором-векселедержателем вимог у справі про банкрутство до боржника-векседавця, оскільки законний векселедержатель не зобов'язаний доводити наявність і дійсність своїх прав за векселем. Такі права вважаються наявними та дійсними, а доведення протилежного є обов'язком боржника як особи, якій пред'явлено вимогу за векселем

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 09.05.2023 у справі № 911/1755/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111249411>.

1.8. Презумпція вини керівника юридичної особи в разі недотримання ним імперативного обов'язку щодо звернення до суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство за наявності в юридичної особи ознак неплатоспроможності

У частині 6 статті 34 КУзПБ закріплено презумпцію вини керівника боржника в разі недотримання ним імперативного обов'язку, визначеного абзацом 1 цієї норми, звернутися до суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство.

Водночас якщо керівник боржника доведе, що виникнення обставин, визначених абзацом 1 частини 6 статті 34 КУзПБ, не свідчило про стан загрози неплатоспроможності, тобто об'єктивне банкрутство (критичний момент, з настанням якого боржник через зниження вартості чистих активів став нездатним у повному обсязі задовольнити вимоги кредиторів, у тому

числі й щодо сплати обов'язкових платежів), і він, незважаючи на тимчасові фінансові ускладнення, добросовісно розраховував на їх подолання в розумний строк, доклав залежних від нього максимальних зусиль для досягнення такого результату, то такий керівник з урахуванням загальноправових принципів юридичної відповідальності може бути звільнений від солідарної відповідальності

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 30.03.2023 у справі № 910/13909/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110106904>.

1.9. Наслідки застосування мораторію, встановленого постановою КМУ № 87, при вирішенні питання щодо грошових вимог кредитора – суб'єкта російської федерації

Мораторій (заборона) на виконання грошових та інших зобов'язань, кредиторами (стягувачами) за якими є юридичні особи, створені та зареєстровані відповідно до законодавства російської федерації, у співвідношенні з положеннями КУзПБ щодо правил та наслідків звернення і визнання грошових вимог кредитора до боржника у справі про банкрутство унеможливорює визнання за правилами КУзПБ грошових вимог тих кредиторів, які є особами, визначеними у постанові КМУ № 187, зокрема юридичними особами, створеними та зареєстрованими відповідно до законодавства російської федерації

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 30.05.2023 у справі № 925/1248/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111709194>.

1.10. Способи захисту інтересів боржника та кредиторів за наявності ознак фраздаторності правочину

Фраздаторним може виявитися будь-який правочин, що здійснюється між учасниками господарських правовідносин, який укладений на шкоду кредиторам, отже, такий правочин може бути визнаний недійсним у порядку позовного провадження в межах справи про банкрутство відповідно до статті 7 КУзПБ на підставі пункту 6 частини 1 статті 3 ЦК України як такий, що вчинений всупереч принципу добросовісності, та частин 3, 6 статті 13 ЦК України з підстав недопустимості зловживання правом, на відміну від визнання недійсним фіктивного правочину, лише на підставі статті 234 ЦК України

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 16.02.2023 у справі № 903/877/20 (903/150/22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109422997>.

1.11. Застосування статті 204 ЦК України в поєднанні з положеннями КУзПБ при розгляді заяви з кредиторськими вимогами за борговою розпискою та визнання кредиторських вимог

Не досліджуючи дійсність відповідного правочину, що виходить за межі предмета розгляду заяви кредитора з грошовими вимогами до боржника, господарський суд у справі про неплатоспроможність фізичної особи, вирішуючи питання про належне документальне підтвердження кредиторських вимог за борговою розпискою, може надати правову оцінку реальності (дійсності) таких зобов'язань на підставі інших доказів, що підтверджують / спростовують фінансову спроможність цього кредитора щодо надання відповідної позики

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 01.03.2023 у справі № 902/221/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109897991>.

1.12. Наслідки пред'явлення податковим органом кредиторських вимог до боржника, які виникли на підставі податкових декларацій з орендної плати та податку на додану вартість

Кредиторські вимоги податкового органу до боржника, які виникли на підставі податкових декларацій з орендної плати та податку на додану вартість після визнання боржника банкрутом, не відповідають частині 1 статті 59 КУзПБ, оскільки з дня ухвали господарським судом постанови про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури у банкрута не виникає жодних додаткових зобов'язань, у тому числі зі сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), крім витрат, безпосередньо пов'язаних із здійсненням ліквідаційної процедури. Самостійне подання ліквідатором звітності до податкового органу не є винятком із цього правила

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.02.2023 у справі № 904/5722/14 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109100511>.

1.13. Розгляд грошових вимог податкового органу після закриття провадження у справі про банкрутство

Відсутність провадження у справі про банкрутство боржника унеможливорює розгляд та задоволення заяви окремого кредитора поза межами провадження у справі про банкрутство такого боржника, оскільки визнання судом вимог кредитора спричинить наділення кредитора певним обсягом прав, які можуть бути реалізовані виключно в межах провадження у справі про банкрутство (включення його до реєстру вимог кредиторів, визначення черговості задоволення вимог, отримання інформації

від арбітражного керуючого щодо провадження у справі, участь у загальних зборах кредиторів, задоволення вимог кредитора згідно з визначеною черговістю тощо)

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 01.06.2023 у справі № 908/73/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111384597>.

1.14. Закриття справи про банкрутство з підстав закінчення строків процедури розпорядження майном боржника (170 днів)

Закриття провадження у справі про банкрутство на підставі абзацу четвертого частини третьої статті 49 КУзПБ є однією із форм правомірної процесуальної поведінки, але надання судом переваги саме такій процесуальній формі закінчення процедури розпорядження майном боржника як закриття провадження у справі про банкрутство (порівняно з переходом до процедур санації чи ліквідації) допускається в разі неможливості введення процедури санації чи відкриття ліквідаційної процедури (крім наявності підстав, передбачених КузПБ або іншим законом, норми якого впливають на подальший перебіг у процедурі банкрутства або встановлюють мораторій на провадження у справі про банкрутство) і не може бути обґрунтоване виключно впливом встановленого 170-денного строку процедури розпорядження майном боржника

Детальніше з текстом постанови ВС у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС від 26.04.2023 у справі № 924/1277/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111675739>.

1.15. Наслідки закриття провадження для майнового поручителя у справі про банкрутство та припинення у зв'язку з цим основного кредитного зобов'язання боржника

Закриття провадження у справі про неплатоспроможність позичальника за кредитним зобов'язанням на підставі пункту 4 частини 1 статті 90 КУзПБ, припинення у зв'язку з цим основного кредитного зобов'язання та за умови реалізації іпотекодержателем свого права шляхом звернення з позовом не має наслідком припинення зобов'язання майнового поручителя за іпотекою на підставі статті 17 Закону України «Про іпотеку»

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 12.01.2023 у справі № 920/375/21(19/61-10) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108422537>.

1.16. Закриття провадження на підставі пункту 8 частини першої статті 90 КУзПБ

КУзПБ не передбачає подальшого перебігу провадження у справі про банкрутство у випадках, коли у встановленому законодавством порядку виявлено безпідставність відкриття провадження у справі з огляду на відсутність непогашених вимог кредитора (кредиторів) до боржника (зокрема, в разі з'ясування обставин їх безпідставності через погашення до відкриття провадження у справі). Тому є можливим закриття провадження у такій справі на підставі пункту 8 частини першої статті 90 КУзПБ за наслідками підсумкового засідання, а також за наслідками апеляційного перегляду відповідної постанови суду першої інстанції

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.05.2023 у справі № 923/954/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110998004>.

1.17. Наслідки недоведення розміру субсидіарної відповідальності акціонерів та керівника боржника

За відсутності відомостей щодо актуального реєстру вимог кредиторів, що унеможлиблює визначення розміру субсидіарної відповідальності, в задоволенні заяви ліквідатора про покладення субсидіарної відповідальності на акціонерів і керівника боржника та стягнення з них грошових коштів слід відмовити

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 22.03.2023 у справі № 5/58 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109995225>.

1.18. Щодо ефективності обраного позивачем способу захисту своїх прав / інтересів, якщо позов про визнання недійсним аукціону в межах справи про банкрутство не спрямований на повторний продаж майна за більш високою ціною

У цій справі реальним є спір щодо суміжного землекористування, який має бути спрямований на зменшення земельної ділянки боржника для визначення у майбутньому режиму та розміру користування позивачем земельною ділянкою (ділянками), що розташована (розташовані) під набутою позивачем нерухомістю і необхідна для її обслуговування. Тобто мета позивача докорінно відрізняється від отримання в межах процедури банкрутства найбільшої ціни під час продажу включеного до ліквідаційної маси майна боржника. Подання у цій справі позову про визнання недійсними результатів аукціону не матиме наслідком ефективний захист прав позивача, який може звернутися до суду за захистом своїх прав у сфері земельних відносин та вирішити земельний спір з поточним власником спірної

земельної ділянки щодо землекористування земельною ділянкою поза межами справи про банкрутство, оскільки метою та сутністю процедури банкрутства не є вирішення питання землекористування

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.05.2023 у справі № Б11/013-10 (911/1959/20) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110689835>.

1.19. Особливості перегляду за нововиявленими обставинами ухвал господарського суду, постановлених за результатами розгляду заяв з вимогами кредиторів за наявності такого, що набрало законної сили, судового рішення, яким було підтверджено грошове зобов'язання боржника

У разі коли під час розгляду заяви про перегляд за нововиявленими обставинами ухвал(и) за результатами розгляду заяв з вимогами кредиторів господарським судом встановлені нововиявлені обставини, які істотно впливають на оцінку обґрунтованості вимог іншого кредитора до боржника, зокрема спростовують існування грошового зобов'язання боржника перед іншим кредитором, наявність такого, що набрало законної сили, судового рішення, яким було підтверджено грошове зобов'язання боржника перед таким кредитором, оцінюється судом в сукупності з іншими доказами з урахуванням нововиявлених обставин і само по собі не може бути підставою для відмови в задоволенні заяви про перегляд за нововиявленими обставинами ухвал(и) за результатами розгляду заяв з вимогами кредиторів

Детальніше з текстом постанови ВС у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС від 15.03.2023 у справі № 904/10560/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110997948>.

1.20. Особливості касаційного оскарження судових рішень про розподіл витрат у справах про банкрутство

Можливість касаційного оскарження додаткової постанови про розподіл витрат на професійну правничу допомогу, ухваленої внаслідок прийняття постанови за результатом апеляційного перегляду ухвали суду першої інстанції, якою розглянуто скаргу на дії арбітражного керуючого, постановленої у межах справи про банкрутство, не передбачена частиною третьою статті 9 КУзПБ

Детальніше з текстом ухвали ВС у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС від 24.05.2023 у справі № 910/18250/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111121922>.

1.21. Залежність розміру основної винагороди приватного виконавця від фактично стягнутої суми боргу у виконавчому провадженні

Грошове зобов'язання боржника зі сплати основної винагороди приватному виконавцю не виникає з моменту ухвалення постанови про стягнення такої винагороди при відкритті виконавчого провадження, оскільки за приписами частин 4, 5 статті 31 Закону України «Про виконавче провадження» розмір основної винагороди, виплати якої може вимагати приватний виконавець від боржника, безпосередньо залежить від фактично стягнутої суми боргу у виконавчому провадженні, а не від зазначеної у виконавчому документі загальної суми стягнення

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 14.03.2023 у справі № 910/13760/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109747296>.

2. Справи щодо захисту прав інтелектуальної власності, а також пов'язаних з антимонопольним та конкурентним законодавством

2.1. Право особи на оскарження в судовому порядку рішення Національного органу інтелектуальної власності про реєстрацію торговельної марки

Передбачена можливість подання заперечень проти заявки до Національного органу інтелектуальної власності (далі – НОІВ) не позбавляє заінтересовану особу права і не перешкоджає їй захистити своє порушене право або охоронюваний законом інтерес шляхом звернення з позовом до суду, зокрема шляхом оскарження прийнятого органом рішення за результатом розгляду поданої заявки. Такий захист має бути ефективним, зокрема, доступним для тих, кого він стосується, спроможним запобігти виникненню або продовженню стверджуваного порушення.

Відповідно, неподання заперечень проти заявки до НОІВ не має вирішального значення у з'ясуванні питання щодо наявності / відсутності підстав для оскарження особою, яка вважає свої права порушеними, прийнятого органом рішення і не дає підстав для висновку про те, що рішення органу в такому випадку автоматично вважається прийнятим згідно із законодавчими приписами, а підстави для визнання його недійсним за позовом заінтересованої особи – відсутні

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 09.02.2023 у справі № 910/5028/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108927598>.

2.2. Дострокове припинення дії свідоцтва на торговельну марку внаслідок її невикористання

У розгляді вимог про дострокове припинення дії свідоцтва на торговельну марку внаслідок її невикористання найбільш значущим є доведення належними, допустимими, достовірними чи вірогідними доказами факту невикористання торговельної марки. Незважаючи на те, що тягар доведення в таких справах лежить на особі, щодо свідоцтва якої була подана заява про припинення, одним з основоположних принципів цивільного та господарського процесів є змагальність сторін, відповідно до якого кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень.

З огляду на правову сутність торговельної марки умовою належного її використання є використання власником зареєстрованої торговельної марки саме щодо зазначених у свідоцтві товарів і послуг.

На підтвердження використання торговельної марки власник свідоцтва має надати суду докази вчинення принаймні деяких дій із зазначених у пункті 4 статті 16 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг». Такими доказами можуть бути, зокрема, примірники товарів, на яких нанесено відповідну торговельну марку, документи із зображенням торговельної марки (каталоги, прайс-листи з пропозиціями щодо надання послуг чи поставки товарів тощо)

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 06.04.2023 у справі № 910/5815/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110107005>.

2.3. Щодо можливості визнання власником патенту на промисловий зразок недійсним патенту на винахід

Патент на промисловий зразок захищає права на зовнішні форми (дизайн) продукту, а не права на вирішення технічної проблеми у створенні продукту чи технологічного процесу його виготовлення.

Сам собою судовий розгляд інших справ (без встановлення обставин, які мають преюдиційне значення для розгляду справи, що розглядається), тобто вчинення учасниками справ і судом певних процесуальних дій, не може вважатися порушенням прав позивача на патент

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 28.03.2023 у справі № 910/2059/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109868831>.

2.4. Незворотність дії в часі Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України»

Ані з прийняттям Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України», положення якого не мають зворотної дії в часі, ані будь-якими іншими законодавчими нормами не передбачено «узаконення» дій з подачі особою без згоди правовласника заяви на державну реєстрацію лікарського засобу, діючою речовиною якого є сполука, яка тотожна з композицією, що захищена згідно з патентом України на винахід (права на який є чинними на момент подачі такої заяви), тобто не передбачено ретроспективну правомірність дії особи, яка (дія) була вчинена з порушенням прав іншої особи в минулому.

Саме по собі закінчення дії патенту в майбутньому не впливає на юридичні наслідки того правопорушення, яке мало місце (було вчинене) у минулому

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 27.04.2023 у справі № 910/9215/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110536260>.

2.5. Ключові, вагомі і визначальні питання, що підлягають з'ясуванню для розгляду справ за позовом особи, якій на підставі ліцензійного договору належить виключне право на використання твору, про припинення дій, що порушують авторське право, зокрема справ про заборону використання твору, зазначеними позивачем способами

Для розгляду справ за позовом особи, якій на підставі ліцензійного договору належить виключне право на використання твору, про припинення дій, що порушують авторське право (зокрема, справ про заборону використання твору зазначеними позивачем способами), судові рішення повинні містити з'ясування ключових, вагомих і визначальних питань, а саме: 1) який саме об'єкт авторського права є предметом правовідносин, які виникли між сторонами; 2) чи належали автору твору майнові права на нього; 3) конкретні форми та способи використання такого об'єкта інтелектуальної власності, а також визначення класифікації об'єкта відповідно до законодавчих норм (не є достатнім загальне посилання суду на використання твору відповідачем); 4) у який конкретно спосіб відповідачем неправомірно використовувався об'єкт інтелектуальної власності у взаємозв'язку з питанням визначення підсудності справ у спорах про порушення майнових прав інтелектуальної власності, зокрема з використанням мережі «Інтернет»; 5) чи є об'єкт інтелектуальної власності,

означений позивачем, саме тим об'єктом, який використовується (правомірно / неправомірно) відповідачем

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.05.2023 у справі № 904/702/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110789324>.

2.6. Обставини, які необхідно встановити для висновку про контрафактність твору

Для того щоб виснувати про контрафактність твору, необхідним є встановлення тієї обставини, що досліджуваний об'єкт інтелектуальної власності є саме примірником твору, який відтворений, опублікований та (або) розповсюджений

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.05.2023 у справі № 904/702/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110789324>.

2.7. Механізм відшкодування шкоди в порядку статті 55 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

Аналіз Закону України «Про захист економічної конкуренції» дає підстави зробити висновок, що в цьому Законі не передбачено порядку (механізму) відшкодування шкоди, а тому слід застосовувати положення ЦК України та ГК України.

За змістом статті 1166 ЦК України загальною підставою деліктної відповідальності є протиправне, винне діяння заподіювача шкоди (цивільне правопорушення), яке містить такі складові: протиправна поведінка особи, настання шкоди, причинний зв'язок між ними та вина заподіювача шкоди

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 16.02.2023 у справі № 910/14588/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109046102>.

2.8. Щодо строків тривалості розслідування у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема якщо таке порушення полягало у спотворенні результатів торгів, у контексті дотримання прав учасників

Проведення розслідування протягом такого строку (майже понад дев'ять років), урахуваючи строки притягнення до відповідальності, встановлені у статті 42 Закону України «Про захист економічної конкуренції», має бути обґрунтоване об'єктивними та поважними причинами, які пов'язані безпосередньо з розглядом справи АМКУ, як-от: складністю справи, поведінкою сторін (відповідачів антимонопольної справи),

діями / бездіяльністю відповідних державних органів, у тому числі АМКУ тощо.

Також з'ясуванню підлягає питання, чи вплинуло розслідування в такий строк та прийняття рішення АМКУ після дев'яти років з початку розслідування на права особи, дії якої визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема майнові, у тому числі в контексті реалізації зазначеною особою права на захист у межах антимонопольної справи, з урахуванням того, чи не була надмірним тягарем для неї реалізація такого права у такий строк (дев'ять років)

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.05.2023 у справі № 910/19008/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111077874>.

2.9. Кількість та послідовність проведення етапів визначення монопольного становища

Етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватися залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 06.06.2023 у справі № 910/17390/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111384677>.

2.10. Щодо можливості використання АМКУ відомостей, переданих НАБУ

Згідно зі статтями 6, 19 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 41, 45 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та статтею 192 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» можливість використання АМКУ відомостей, отриманих органами слідства на досудовому розслідуванні, не заборонена законом.

Передання НАБУ на виконання приписів статті 21 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» відомостей, що можуть свідчити про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, за своїм призначенням та правовим змістом такої дії є водночас і дозволом на використання відповідної інформації. Передані таким чином матеріали підпадають під визначення доказів у справі в розумінні статті 73 ГПК України та підлягають перевірці на належність і допустимість у загальному порядку

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 08.06.2023 у справі № 910/4032/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111484389>.

3. Справи щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів

3.1. Щодо обов'язку обслуговуючого кооперативу повідомляти асоційованого члена кооперативу про проведення загальних зборів

Те, що асоційовані члени кооперативу з правом дорадчого голосу не беруть участі в голосуванні, а їхній голос у результаті голосування не враховується, не означає, що кооператив не зобов'язаний їх повідомляти про дату, місце і час проведення та про порядок денний загальних зборів членів кооперативу. Належне повідомлення учасника кооперативу про проведення загальних зборів має на меті сприяння реалізації права дорадчого голосу. Інакше відбувається обмеження прав асоційованого члена на можливість щонайменше донести свою позицію, що не може і не повинно визнаватися формальним порушенням

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 30.05.2023 у справі № 916/212/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111249353>.

3.2. Недостатність посилань позивача (акціонера) на обґрунтування позовних вимог про визнання недійсними рішень органів АТ на порушення його корпоративних прав на участь в управлінні товариством, які мають абстрактний та загальний характер

Рішення органів управління АТ можуть бути визнані недійсними лише у разі, якщо вони прямо (а не опосередковано чи потенційно) впливають на права чи законні інтереси акціонера і порушують їх та за умови, що буде дотримано справедливий баланс між індивідуальними та загальними інтересами, що залежить від усіх обставин у кожному окремому випадку. При цьому позивач повинен довести, що існує безпосередній зв'язок між стверджуваним порушенням і прийнятими оскаржуваними ним рішеннями органів управління АТ

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.05.2023 у справі № 908/3213/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111035929>.

3.3. Відсутність у повіреного повноважень на участь у загальних зборах товариства як підстава визнання недійсним рішення цих зборів. Оскарження рішення загальних зборів учасників товариства про звільнення з посади директора товариства як неефективний спосіб захисту порушеного права

Обставини, пов'язані з наявністю чи відсутністю повноважень у повіреного на участь у загальних зборах товариства від імені учасника, стосуються саме правовідносин учасника (довірителя) і представника (повіреного).

Питання щодо представництва учасника (довірителя) на загальних зборах повіреним у разі неоспорення такого представництва довірителем не свідчать про порушення процедури скликання та проведення загальних зборів, на які може посилатися керівник товариства, повноваження якого є припиненими на таких загальних зборах, оскільки презюмується необхідна кількість голосів за фактом належного представництва учасника.

Оскарження рішення загальних зборів учасників товариства про звільнення позивача з посади директора є неефективним способом захисту, оскільки не призведе до поновлення його порушених прав, тому що в разі задоволення позову він не буде автоматично поновлений на вказаній посаді

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.02.2023 у справі № 910/8343/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109072242>.

3.4. Передача багатоквартирного житлового будинку з балансу ОСББ на баланс ТОВ за відсутності відповідного рішення загальних зборів членів ОСББ

Правочин з передачі багатоквартирного житлового будинку з балансу ОСББ на баланс ТОВ, який оформлений актом приймання – передачі (повернення) житлового будинку або його частини, за відсутності доказів підтвердження того, що зазначений акт приймання – передачі (повернення) житлового будинку складався на підставі рішення загальних зборів членів ОСББ про передачу житлового комплексу або його частини на баланс іншої юридичної особи, є незаконним

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.01.2023 у справі № 924/88/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108516400>.

3.5. Ознаки значності правочину АТ

Відповідно до приписів статті 70 Закону України «Про акціонерні товариства» значність правочину пов'язується лише з відсотковим співвідношенням ринкової вартості майна або послуг, що є його предметом, до вартості активів АТ за даними останньої річної фінансової звітності

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 21.02.2023 у справі № 908/2182/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109239581>.

3.6. Наслідки зазначення у згоді на укладення одним з подружжя договору щодо розпорядження часткою в статутному капіталі ТОВ, яка є спільним майном подружжя, статусу фізичної особи як учасника ТОВ і не зазначення її статусу як іншого з подружжя

Зазначення у згоді на укладення договору міни частками у статутних капіталах ТОВ одним з подружжя статусу фізичної особи лише як учасника товариства і незазначення її статусу як іншого з подружжя не має визначального значення, оскільки відчуження частки нею погоджено у статусі фізичної особи, яка за ознаками її статусу була і учасником товариства, і подружжям відповідача, що презюмує її згоду на відчуження частки ТОВ як спільного сумісного майна подружжя

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 05.04.2023 у справі № 924/524/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110306231>.

3.7. Належний спосіб захисту прав володільця частки у статутному капіталі ТОВ, яка вибула з володіння поза його волею

Відповідно до пунктів «д» та «е» пункту 3 частини п'ятої статті 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» особа, яка вважає себе власником частки, що незаконно вибула з її володіння, має звертатися до володільця частки (особи, зазначеної як власник в ЄДР) з позовом про стягнення частки (витребування її із чужого незаконного володіння) або позовом про визначення розміру статутного капіталу та розміру часток учасників. Саме такий спосіб захисту є належним, адже судові рішення, що набрало законної сили, про задоволення названої вимоги є підставою для внесення відповідних змін до ЄДР.

Суд при витребуванні майна на підставі статей 387, 388 ЦК України повинен встановити, чи є особа власником індивідуально визначеного майна, яке вона просить витребувати, чи існує це майно на момент витребування, чи перебуває воно в недобросовісного набувача, а якщо в добросовісного, то чи відплатно або безвідплатно він його придбав, а якщо придбав відплатно, то яким чином воно вибуло з володіння власника

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 13.06.2023 у справі № 910/16501/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111739234>.

3.8. Відповідальність директора товариства за правильність нарахування та виплату собі заробітної плати

Директор товариства на підставі частини п'ятої статті 65 ГК України, частин першої – третьої статті 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також положень статуту товариства несе відповідальність перед товариством за збитки, заподіяні товариству шляхом виплати собі заробітної плати в більшому розмірі, ніж це визначено штатним розписом

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.05.2023 у справі № 914/3433/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110997919>.

3.9. Звільнення посадової особи на підставі пункту 5 частини першої статті 41 КЗпП України у зв'язку з припиненням її повноважень як голови правління ОСББ

Умовою для звільнення працівника, який є посадовою особою, за пунктом 5 частини першої статті 41 КЗпП України є припинення повноважень цієї посадової особи, що має відбуватися відповідно до законодавства та передувати звільненню, оскільки поняття «припинення повноважень» не тотожне поняттю «звільнення»

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.04.2023 у справі № 552/3110/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110485357>.

3.10. Визначення підсудності спору, передбаченого частиною третьою статті 30 ГПК України, якщо спір виник з одного правочину, яким сторони висловили намір щодо купівлі-продажу корпоративних прав у двох і більше юридичних особах, місцезнаходження яких є різним

Ураховуючи, що приписи частини шостої статті 30 ГПК України не регулюють випадок, пов'язаний зі спором, що виник з одного правочину, яким сторони висловили намір щодо купівлі-продажу корпоративних прав у двох і більше юридичних особах, місцезнаходження яких є різним, необхідно застосовувати інститут аналогії процесуального закону для вирішення законодавчо неврегульованого питання, а саме частину третю статті 30 ГПК України.

Частина третя статті 30 ГПК України визначає виключну підсудність спору щодо декількох об'єктів нерухомого майна за вартісним критерієм.

Застосовуючи цей принцип у сукупності з приписами частини шостої статті 30 ГПК України у випадку, якщо спір виник з одного правочину, яким сторони висловили намір щодо купівлі-продажу корпоративних прав у двох і більше юридичних особах, місцезнаходження яких є різним, спір у такій справі розглядається за місцезнаходженням юридичної особи, розмір статутного капіталу якої є більшим

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 13.06.2023 у справі № 904/4802/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111552003>.

3.11. Щодо складу учасників спору про захист правана частку у складеному капіталі фермерського господарства

Відповідачем за позовом щодо захисту права на частку у складеному капіталі фермерського господарства не може бути тільки фермерське господарство, оскільки внаслідок задоволення такого позову власник буде позбавлений своєї частки у складеному капіталі, а тому така особа має бути співвідповідачем, а не третьою особою без самостійних вимог

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 09.05.2023 у справі № 912/3101/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110845803>.

3.12. Можливість залучення спадкоємця як правонаступника у разі відсутності в нього свідоцтва на спадщину

Відсутність у спадкоємиці свідоцтва про право на спадщину не спростовує обставини прийняття спадщини після смерті її чоловіка та набуття нею статусу правонаступника в матеріальних правовідносинах, зокрема в договорі купівлі-продажу частки у статутному капіталі ТОВ, оскільки відповідно до приписів чинного законодавства право на спадкування виникає в день відкриття спадщини, спадщина належить спадкоємцеві з часу її відкриття незалежно від часу прийняття спадщини, а відсутність свідоцтва про право на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадщину.

Якщо у справі заявлено вимогу про стягнення (витребування з володіння) частки у статутному капіталі, то в цьому разі майнове право на частку в силу його спірності не вимагало видачі свідоцтва про право на спадщину

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.05.2023 у справі № 915/1031/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111035935>.

3.13. Забезпечення позову про визнання недійсним рішення загальних зборів щодо переобрання керівника та скасування відповідного реєстраційного запису шляхом заборони здійснення широкого кола реєстраційних дій стосовно товариства

Неможливо забезпечити позов шляхом заборони вчинення реєстраційних дій, які вже були вчинені. Оскарження учасником товариства конкретного рішення загальних зборів, яким змінено керівника, не означає, що загальні збори товариства не можуть ухвалювати інших рішень протягом усього періоду розгляду судом такого спору. Якщо ухвалені загальними зборами рішення потребують реєстрації в ЄДР змін відомостей про юридичну особу, то суд не може забороняти вчиняти відповідні реєстраційні дії.

Позов про визнання недійсним рішення загальних зборів щодо переобрання керівника та скасування відповідного реєстраційного

запису не може бути забезпечений шляхом заборони здійснення широкого кола реєстраційних дій стосовно товариства

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 13.01.2023 у справі № 918/531/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108526220>.

3.14. Підстави для відмови Міністерством юстиції України (його територіальними органами) в задоволенні скарги у сфері державної реєстрації за наявності судового спору щодо предмета цієї скарги та належне повідомлення Міністерством юстиції України (його територіальними органами) про розгляд скарги

Наявність інформації про судове провадження у зв'язку зі спором між тими самими сторонами, з такого самого предмета і цієї самої підстави є підставою для відмови в задоволенні скарги, поданої в порядку статті 34 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

Тож Міністерство юстиції України та його територіальні органи не мають права здійснювати перегляд рішень державного реєстратора про державну реєстрацію у випадку, зокрема, коли щодо предмета скарги у сфері державної реєстрації наявний судовий спір.

Міністерство юстиції України чи відповідні його територіальні органи мають обрати і притримуватися такої процедури розгляду скарги, за якої не тільки скаржник, але й суб'єкт оскарження та зацікавлені особи повинні бути обізнаними про подання скарги, дату, час і місце її розгляду.

Неповідомлення скаржника, суб'єкта оскарження та інших заінтересованих осіб, зазначених у скарзі, або повідомлення цих осіб у надмірно стислі строки не може вважатися формальним порушенням, оскільки обов'язковість здійснення такого повідомлення передбачена нормами чинного законодавства і суть такого повідомлення зводиться не лише до інформування суб'єкта оскарження та зацікавлених осіб про розгляд скарги, а має забезпечити їм реальну можливість взяти участь у засіданні, надати пояснення

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 16.03.2023 у справі № 910/574/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109620051>.

3.15. Документальне підтвердження наявності на певний момент часу прав на цінні папери та прав за цінними паперами депонента

Реалізація права власності на набуті цінні папери можлива після належного їх оформлення – видачі особі сертифіката (при документарній формі випуску) або зарахування цінних паперів на рахунок особи

та отримання нею виписки з рахунка в цінних паперах (при бездокументарній формі випуску).

Документальним підтвердженням наявності на певний момент часу прав на цінні папери та прав за цінними паперами депонента (у разі зарахування цінних паперів на депозит нотаріуса – відповідного кредитора) є виписка з рахунка в цінних паперах депонента, яка видається депозитарною установою на вимогу депонента або в інших випадках, установлених законодавством та договором про обслуговування рахунка в цінних паперах

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 14.03.2023 у справі № 917/1746/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109854374>.

3.16. Щодо помилковості ототожнення листа НКЦПФР, у якому роз'яснено порядок скасування реєстрації випуску облігацій, з рішенням Комісії про відмову у скасуванні реєстрації випуску цінних паперів

НКЦПФР має право скасувати реєстрацію випуску цінних паперів, що вбачається, зокрема, зі статті 7 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні». Таке скасування може оформлятися рішенням цієї Комісії, яке є актом індивідуальної дії.

Незаконним може бути визнано рішення НКЦПФР про відмову у скасуванні реєстрації випуску цінних паперів, прийняте цим органом як суб'єктом владних повноважень, яке породжує певні наслідки для заявника, а не будь-який інший документ цього органу, який є звичайною кореспонденцією

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 13.06.2023 у справі № 921/128/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111739069>.

4. Справи щодо земельних відносин та права власності

4.1. Щодо припинення права користування земельними ділянками, які надавались орендарю для експлуатації та обслуговування цілісного майнового комплексу, у зв'язку із припиненням експлуатації і обслуговування цього комплексу

Право користування земельною ділянкою, яке виникло на підставі договору оренди, укладеного з метою експлуатації та обслуговування цілісного майнового комплексу, нерозривно пов'язане із правом користування цим комплексом. Отже, наслідком припинення правовідносин з оренди цілісного майнового комплексу є припинення права оренди земельних ділянок, що надавались для експлуатації та обслуговування цього комплексу

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 14.06.2023 у справі № 910/12815/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111675787>

4.2. Припинення договору оренди землі у зв'язку з недотриманням умов договору щодо здійснення забудови земельної ділянки. Припинення права користування земельною ділянкою у зв'язку з невикористанням земельної ділянки за призначенням

Положення пункту 4 частини 1 статті 416 ЦК України врегульовують виключно відносини, що виникають з договору суперфіцію (надання права користування чужою земельною ділянкою для забудови), і не можуть бути застосовані до договору оренди земельної ділянки, в якому сторони мають право на власний розсуд визначити додаткові умови, що можуть вплинути на припинення / розірвання договору оренду землі.

Поняття «невикористання земельної ділянки за призначенням» та «використання земельної ділянки не за цільовим призначенням» різні за правовою природою, останнє з яких застосовується у випадках, коли на земельній ділянці з певним цільовим призначенням здійснюється діяльність, яка виходить за межі цього цільового призначення. Використання не за цільовим призначенням передбачає дію використання, а за невикористання (бездіяльність) не передбачається позбавлення права користування.

За змістом приписів статті 141 ЗК України невикористання земельної ділянки не є самостійною підставою припинення права користування нею

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 07.02.2023 у справі № 922/672/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109046104>.

4.3. Недоведеність передбаченого частиною другою статті 651 ЦК України істотного порушення договору оренди земельної ділянки як підстави для його розірвання

З огляду на критерій «пропорційності», який відповідно до статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод передбачає необхідність дотримання справедливої рівноваги (балансу) між інтересами держави (суспільства), пов'язаними з втручанням, та інтересами особи, яка так чи інакше страждає від втручання, недоведеність (поряд із виявленим порушенням орендарем умов договору) наявності завдання реальної шкоди іншій стороні договору, внаслідок чого орендодавця було б позбавлено можливості отримати очікуване при укладенні договору, свідчить про недоведеність істотності допущеного орендарем порушення умов договору оренди як підстави його розірвання згідно із частиною другою статті 651 ЦК України

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 30.05.2023 у справі № 922/1317/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111431410>.

4.4. Дотримання орендарем процедури повідомлення про намір скористатися переважним правом на поновлення договору оренди відповідно до статті 33 Закону України «Про оренду землі» (у редакції Закону, чинній до 16.01.2020)

Для поновлення договору оренди відповідно до положень частини б статті 33 Закону України «Про оренду землі» і задоволення позову про визнання укладеною додатковою угодою про поновлення договору оренди орендарю слід у відповідний строк звернутися до орендодавця з листом про намір скористатися переважним правом на поновлення з доданим до нього проектом додаткової угоди.

При цьому статтею 33 Закону України «Про оренду землі» не визначено, що повідомлення орендаря про намір скористатися переважним правом на поновлення договору оренди має бути вручено орендодавцеві особисто (нарочно)

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.01.2023 у справі № 915/1422/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108603640>.

4.5. Набуття права комунальної власності в процесі трансформації державної власності та розмежування загальнодержавної і комунальної власності

Відповідно до приписів статті 34 Закону УРСР «Про власність» майно органів державної безпеки могло перебувати виключно в загальнодержавній власності, яка після прийняття Конституції України від 28.06.1996 та формування на її основі відповідних законів, що регламентують право власності, трансформувалась у державну власність, а отже таке майно не могло бути набуто в комунальну власність всупереч приписам законодавства

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.03.2023 у справі № 910/20600/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109807568>.

4.6. Розмежування випадків обов'язкової передачі районною чи обласною радою об'єктів спільної власності територіальних громад на користь конкретної територіальної громади району чи області

За своїм змістом приписи абзаців третього та четвертого пункту 10 розділу V «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» мають імперативний характер, позаяк

у співвідношенні із частиною восьмою статті 60 цього Закону встановлюють два випадки обов'язкової передачі районною чи обласною радою об'єктів спільної власності територіальних громад на користь конкретної територіальної громади району чи області незалежно від наявності згоди інших територіальних громад району чи області на передачу зазначених об'єктів.

У першому випадку (абзац третій пункту 10 розділу V Закону) передачі до комунальної власності відповідних територіальних громад підлягає майно (що є спільною власністю територіальних громад сіл, селищ, міст), яке знаходиться на території цих громад та задовольняє виключно їх потреби. Тобто у цьому випадку районна рада, приймаючи рішення про передачу об'єкта спільної власності району, повинна керуватися наявністю двох обов'язкових критеріїв: 1) об'єкт спільної власності територіальних громад знаходиться на території територіальної громади (сільської, селищної, міської, об'єднаної); 2) відповідний об'єкт задовольняє колективні потреби виключно тієї територіальної громади, на території якої він знаходиться.

У другому випадку (абзац четвертий пункту 10 розділу V Закону) на виконання зобов'язання, покладеного законом на правонаступника районної ради, ліквідованого Верховною Радою України району, об'єкти спільної власності району передаються за такими двома обов'язковими критеріями: 1) об'єкти спільної власності територіальних громад знаходяться на території громади (сільської, селищної, міської, об'єднаної); 2) відповідно до розмежування між бюджетами видатків, встановлених БК України.

Отже, вирішуючи спір щодо законності рішення про передачу відповідного майна, слід з'ясувати, за яким саме з двох випадків приймалося спірне рішення, і залежно від встановленого визначити, чи відповідає спірне рішення вимогам пункту 10 розділу V «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а також пункту 39 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» БК України

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 07.06.2023 у справі № 917/183/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111644781>.

4.7. Особливості правовідносин, які виникають на підставі охоронного договору між власником і володільцем майна, що належить до об'єктів культурної спадщини

Виходячи із системного аналізу змісту положень статей 18, 23–25 Закону України «Про охорону культурної спадщини» (в редакції, чинній на час укладення охоронного договору від 19.04.2006) укладенню охоронного договору, який за своєю правовою природою є адміністративним договором

та має похідний характер, має передувати укладенню цивільно-правового договору (найм (оренда), позичка, управління майном тощо), на підставі якого юридична або фізична особа за погодженням із центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини набуває право користування об'єктом культурної спадщини, що є пам'яткою національного значення. При цьому особі, яка набула права володіння, користування чи управління пам'яткою, забороняється передавати цю пам'ятку у володіння, користування чи управління іншій особі.

На підставі охоронного договору між власником і володільцем майна, що належить до об'єктів культурної спадщини, не виникають договірні відносини, пов'язані з володінням і користуванням зазначеним майном та наявність яких виключає застосування такого способу захисту прав власника, як витребування майна шляхом віндикації, оскільки за змістом статті 387 ЦК України вказаний спосіб захисту застосовується до відносин речово-правового характеру

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 16.02.2023 у справі № 907/742/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109129306>.

4.8. Підстави розірвання договору позички на користування нежилим приміщенням на вимогу позичкодавця

З огляду на системний аналіз змісту положень пункту 2 частини 2 статті 833 і пунктів 2, 3 частини 2 статті 834 ЦК України триваюче на час звернення позичкодавця з позовом про розірвання договору позички невиконання користувачем обов'язку з користування річчю особисто, за умови, коли передбачені договірним застереженням підстави законного користування іншою особою цією річчю до подання зазначеного позову вже відпали, є в розумінні пункту 2 частини 2 статті 834 ЦК України самостійною та достатньою підставою для розірвання договору позички на вимогу позичкодавця у зв'язку з допущеним користувачем істотним порушенням, яке (порушення) полягає в користуванні річчю не відповідно, а всупереч умовам такого договору.

При цьому зміну статусу фактичного користувача під час дії договору позички, яка (зміна) призвела до подальшого користування ним річчю всупереч умов договору, не слід ототожнювати із самочинною передачею речі в користування іншій особі, позаяк така самочинна передача, яка в часовому вимірі характеризується одноразовим, а не триваючим порушенням, на відміну від пункту 2 частини 2 статті 834 ЦК України, є зовсім іншою, тобто самостійною (окремою) підставою розірвання договору позички на вимогу позичкодавця, яку (підставу) може бути встановлено судом у ході вирішення конкретного господарського спору

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 31.01.2023 у справі № 910/18749/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108903072>.

5. Справи у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів

5.1. Підстави виникнення переддоговірного спору

У розумінні статті 187 ГК України, статті 649 ЦК України переддоговірний спір може полягати в розбіжностях між сторонами щодо змісту (спір про врегулювання розбіжностей) або виникати в разі відмови чи ухилення від його укладення (спір про спонукання укласти договір).

У справах щодо укладення договорів необхідним є з'ясування їхньої правової природи та чітке встановлення приписів закону, який регламентує укладення такого правочину, підстави виникнення вказаного спору, у зв'язку з чим такий спір виник, зокрема, який саме та чому учасник спору ухилився від укладання договору, чи є укладення такого договору обов'язковим і, відповідно, чи є підстави в розумінні статті 187 ГК України та статті 649 ЦК України для передання даного спору на вирішення суду

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.04.2023 у справі № 909/952/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110427781>.

5.2. Тлумачення змісту правочину як спосіб захисту порушеного права

Тлумаченню підлягає зміст договору / його частина у способи, встановлені статтею 213 ЦК України, тобто тлумаченням правочину є встановлення його змісту відповідно до волевиявлення сторін при його укладенні, усунення неясностей та суперечностей у трактуванні його положень.

За відсутності порушеного права, яке потребує захисту в обраний позивачем спосіб захисту (про тлумачення змісту правочину), у позові належить відмовити, не вдаючись до тлумачення змісту правочину, який тривалий час виконувався його сторонами

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 02.02.2023 у справі № 910/9525/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108790039>.

5.3. Визнання виконаного / частково виконаного договору недійсним як спосіб захисту цивільних прав

Позовна вимога про визнання недійсним договору є належним способом захисту, який передбачено законом.

Разом із тим позовна вимога про визнання виконаного / частково виконаного правочину недійсним може бути ефективним способом захисту цивільних прав лише в разі, якщо вона поєднується з позовною вимогою про застосування наслідків недійсності правочину, зокрема, про стягнення коштів на користь позивача, витребування майна з володіння відповідача.

Окреме заявлення позовної вимоги про визнання виконаного / частково виконаного договору недійсним без вимоги про застосування наслідків його недійсності не є ефективним способом захисту, бо не призводить до поновлення майнових прав позивача.

Водночас у випадку звернення прокурора в інтересах держави з позовом про визнання недійсним виконаного / частково виконаного договору про закупівлю без заявлення вимоги про застосування наслідків недійсності правочину виключається як необхідність дослідження господарськими судами наслідків визнання договору недійсним для держави як позивача, так і необхідність з'ясування того, яким чином будуть відновлені права позивача, зокрема обставин можливості проведення реституції, можливості проведення повторної закупівлі товару (робіт, послуг) у разі повернення відповідачем коштів, обов'язку відшкодування іншій стороні правочину вартості товару (робіт, послуг) чи збитків, оскільки обрання позивачем неефективного способу захисту своїх прав є самостійною підставою для відмови в позові

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 26.05.2023 у справі № 905/77/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111384659>.

5.4. Визнання правочину недійсним та застосування правових наслідків недійсності правочину як способи захисту порушеного права у разі подання позову в інтересах держави

Поняття «інтереси держави» відрізняється від поняття «інтереси інших сторін господарського процесу». В основу першого завжди покладена потреба у здійсненні загальнодержавних дій, програм, спрямованих на захист закону, прав та інтересів усіх суб'єктів господарювання тощо. «Інтереси держави» – оціночне поняття, у кожному конкретному випадку прокурор самостійно визначає з посиланням на законодавство, у чому саме відбулося чи може відбутися порушення матеріальних чи інших інтересів держави.

Тобто, подаючи позов в інтересах держави, не можна говорити лише про матеріальне благо держави, адже відновлення законності є не менш вагомим чинником у демократичному суспільстві, основним покликанням якого є насамперед недопущення порушення закону в майбутньому.

Державний інтерес, зокрема, але не виключно, може бути спрямований на задоволення суспільної потреби у відновленні законності, принципів максимальної ефективності, прозорості, запобігання проявам корупції у цій сфері, на розвиток добросовісної конкуренції тощо.

Тож висновки про недоведеність порушення державних інтересів за відсутності матеріального виразу є передчасними.

При цьому вирішення питання про застосування правових наслідків недійсності правочину може бути самостійним предметом розгляду в господарському суді, адже заявлення такої вимоги є також належним способом захисту.

Водночас, щоб стверджувати, що спосіб захисту є неефективним, зокрема з підстав виконання договору сторонами та закінчення строку дії такого, господарським судам необхідно достеменно перевірити, чи реально виконаний такий договір та чим це підтверджується

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 12.01.2023 у справі № 905/1870/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108515709>.

5.5. Необхідність надання належної правової оцінки відповідності обставин, якими обґрунтовано позов, критеріям, визначеним частиною другою статті 652 ЦК України, для розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин за рішенням суду

Аналіз норм статті 652 ЦК України вказує на те, що закон пов'язує можливість внесення змін до договору та/або розірвання договору безпосередньо не з наявністю істотної зміни обставин, а з наявністю одночасно чотирьох умов, визначених частиною другою статті 652 ЦК України, при істотній зміні обставин

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.05.2023 у справі № 914/865/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111249311>.

5.6. Установлення терміну виконання боржником обов'язку за договором шляхом посилання на майбутню подію

За змістом частини першої статті 530 ЦК України у взаємозв'язку з частиною другою статті 251, частиною другою статті 252 цього Кодексу у разі визначення терміну виконання зобов'язання з вказівкою на майбутню подію нею може бути визнана лише та подія, неминучість якої є безумовна. Якщо юридичні наслідки мають певний ступінь вірогідності настання, то має місце не існування часової категорії у вигляді терміну, а умова

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.04.2023 у справі № 916/1349/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110080537>.

5.7. Відсутність порушеного права поручителя в разі укладення кредитних договорів та договорів поруки посадовими особами кредитора із стверджуваним поручителем перевищенням меж своїх повноважень

Спірні кредитні договори встановлюють права та обов'язки лише сторін цих договорів і не встановлюють прав та обов'язків поручителя. Тому укладення цих договорів навіть за відсутності, як стверджує поручитель, постанови НБУ (кредитора), яка наділяла б посадових осіб банку повноваженнями на їх укладення, не може порушувати прав поручителя, що є самостійною підставою для відмови в заявленому ним позові в частині визнання кредитних договорів недійсними.

Права позивача як поручителя чи заставодавця могли б бути порушені укладенням саме договорів поруки або застави, а не кредитних договорів. При цьому прийняття чи неприйняття відповідної постанови НБУ не зобов'язує ані банк укладати кредитні договори, ані поручителя (заставодавця) укладати договори поруки (застави).

Водночас у цьому разі щодо договорів поруки також слід враховувати, що у випадку якщо орган або особа, яка виступала від імені юридичної особи, не мала повноважень на такі дії, це може свідчити про порушення прав та інтересів лише самої юридичної особи, а не прав та інтересів третьої особи.

Частину третю статті 92 ЦК України слід розуміти так: по-перше, питання про юридичну силу обмежень повноважень органу або особи, яка виступала від імені юридичної особи, слід вирішувати залежно від обізнаності третьої особи про це саме на час укладення договору (або вчинення інших юридично значущих дій); по-друге, посилатися на таке обмеження повноважень може лише юридична особа, а не третя особа, оскільки дії органу або відповідної особи за межами їх повноважень можуть порушити права лише юридичної особи. При цьому відсутність повноважень органу або особи, яка виступає від імені юридичної особи, є різновидом (граничним випадком) обмеження повноважень.

Тож стверджуване поручителем перевищення посадовими особами НБУ меж своїх повноважень, зокрема, під час укладення спірних договорів поруки могло порушити лише права НБУ, а не поручителя, що є самостійною підставою для відмови в позові поручителя в частині визнання недійсними цих договорів

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 07.04.2023 у справі № 910/5172/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111443260>

5.8. Стягнення з юридичної особи, яка є власником ізольованого нежитлового приміщення в будинку, боргу з оплати послуг з управління та утримання будинків, споруд і прибудинкових територій у багатоквартирному будинку

Відповідач, як власник нежитлового приміщення в багатоквартирному будинку, є співвласником усього спільного майна багатоквартирного будинку.

Тож те, що нежитлове приміщення не належить до категорії допоміжних приміщень (не призначене для забезпечення експлуатації будинку та побутового обслуговування його мешканців), є ізольованим, а інші мешканці багатоквартирного будинку не є його співвласниками, не виключає наявності у відповідача статусу співвласника багатоквартирного будинку, що породжує виникнення відповідних прав та обов'язків стосовно утримання спільного майна.

Разом із цим послуга з управління багатоквартирним будинком є житловою, а не комунальною, співвласник не звільняється від обов'язку оплати цих послуг у разі укладання індивідуальних договорів про постачання електричної енергії, про надання послуг із централізованого опалення та постачання гарячої води

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 27.03.2023 у справі № 920/1343/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109898015>.

5.9. Нарахування та стягнення пені, 3 % річних та інфляційних втрат за несвоєчасну оплату балансуєчої електричної енергії

Наявність особливого алгоритму розподілу коштів на спеціальних рахунках, впровадженого у зв'язку з особливістю здійснення розрахунків на ринку електричної енергії, не виключає застосування до споживача загальних норм статті 625 ЦК України.

З огляду на умови договору про участь у балансуєчому ринку і положення статті 625 ЦК України наявні підстави для нарахування та стягнення пені, 3 % річних та інфляційних втрат за несвоєчасну оплату балансуєчої електричної енергії

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 03.02.2023 у справі № 910/9374/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109046069>.

5.10. Зменшення судом розміру штрафу, передбаченого статтею 116 Статуту залізниць, на підставі статті 551 ЦК України та статті 233 ГК України

Відсутність у Статуті залізниць норми про можливість зменшення неустойки за клопотанням боржника не може обмежувати право останнього на звернення до суду з клопотанням на підставі частини 3 статті 551 ЦК України та частини 1 статті 233 ГК України. Суд має розглянути таке клопотання з урахуванням наведених заявником доводів і конкретних обставин справи

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 27.03.2023 у справі № 904/934/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109897995>.

5.11. Відмова у стягненні пені за несвоєчасну сплату процентів за користування кредитом з огляду на мораторій, встановлений статтею 2 Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції»

Відповідно до частини 1 статті 2 Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» забороняється нарахування пені на основну суму заборгованості із зобов'язань за кредитними договорами. До зобов'язання за кредитним договором, зокрема, належать і зобов'язання зі сплати процентів, що прямо впливає з положень частини 1 статті 1048, частини 1 статті 1054 та статті 1056-1 ЦК України.

Ураховуючи, що проценти за користування кредитом є зобов'язанням за кредитним договором і складовим елементом плати за наданий кредит, що разом із тілом кредиту становлять загальну суму боргу і охоплюються поняттям «основна сума заборгованості із зобов'язань за кредитом», визначеним частиною 1 статті 2 Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції», підстав для нарахування пені на прострочену заборгованість зі сплати процентів за користування кредитом немає

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 17.02.2023 у справі № 910/23042/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109209968>.

5.12. Застосування позовної давності до вимог про стягнення грошових коштів, передбачених статтею 625 ЦК України

Вимоги про стягнення грошових коштів, передбачених статтею 625 ЦК України, не є додатковими вимогами в розумінні статті 266 ЦК України, а тому закінчення перебігу позовної давності за основною вимогою в будь-якому випадку не впливає на обчислення позовної давності за вимогою

про стягнення 3 % річних та інфляційних витрат. Стягнення 3 % річних та інфляційних витрат можливе до моменту фактичного виконання зобов'язання і обмежується останніми 3 роками, які передували подачі позову

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 23.02.2023 у справі № 911/3025/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109175813>.

5.13. Право Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, на припинення торгів

Право припинити торги існує в Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – Агентство), до моменту їх завершення (включаючи перші, повторні торги або торги, які не відбулися), а припинення торгів має наслідком зняття активу з реалізації. При цьому застосування сполучника «та» (з огляду на відсутність інших альтернатив на кшталт застосування сполучника «або», «та/або» та інших), вказує на те, що припинення торгів зняття активу з реалізації є пов'язаними діями.

Отже, беручи до уваги те, що 1) торги проводяться не Агентством, а спеціально визначеним організатором торгів, 2) право Агентства спрямоване на припинення дії саме організатора торгів з реалізації майна, таке право може поширюватися на відносини з моменту передачі майна для реалізації до моменту завершення торгів (перших або повторних), який визначений у пункті 10 Порядку реалізації арештованих активів на електронних торгах, затвердженого постановою КМУ від 27.09.2017 № 719

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.03.2023 у справі № 910/4490/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109747330>.

6. Справи в інших спорах, що виникають із господарських правовідносин

6.1. Підстави списання заборгованості підприємств оборонно-промислового комплексу

Системне тлумачення статті 2 Закону України «Про деякі питання заборгованості підприємств оборонно-промислового комплексу – учасників Державного концерну "Укроборонпром" та забезпечення їх стабільного розвитку» свідчить, що заборгованість підприємств оборонно-промислового комплексу (у тому числі встановлена судовими рішеннями та реструктуризована) за природний газ, електричну та теплову енергію, водопостачання та водовідведення, яка виникла станом на 01.09.2012

і не сплачена на дату набрання чинності цим Законом, а також нараховані на цю заборгованість за такий самий період пеня, штрафні та фінансові санкції (3 % річних та індекс інфляції) за вирахуванням судових витрат є списаними з дати підписання учасниками двостороннього акта звірення та погодження його в разі потреби органом, уповноваженим управляти таким підприємством

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.05.2023 у справі № 915/1097/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111460146>.

6.2. Визначення боржника у правовідносинах щодо відшкодування АТ «Українська залізниця» витрат, здійснених внаслідок пільгового перевезення пасажирів відповідно до введених законами України державних соціальних гарантій

Покладання обов'язків з відшкодування спірних витрат на пільгові перевезення пасажирів на органи місцевого самоврядування є помилковим, оскільки боржником у цих правовідносинах є держава, яка здійснює свої цивільні права через відповідні органи.

Належним представником держави буде орган, визначений законом про державний бюджет на поточний рік головним розпорядником бюджетних коштів у спірних відносинах. Якщо держава не визначила законом такого головного розпорядника бюджетних коштів, то саме КМУ слід вважати органом, в особі якого держава є відповідачем, адже відповідно до пункту 6 статті 116 Конституції України саме КМУ розробляє проект закону про державний бюджет і забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України.

Позаяк саме держава як замовник послуг є боржником у цих правовідносинах, не вбачається підстав для відступу від висновку про те, що згідно з частиною шостою статті 9 Закону України «Про залізничний транспорт» збитки залізничного транспорту загального користування відшкодовуються за рахунок державного або місцевих бюджетів – залежно від того, яким органом прийнято рішення щодо запровадження відповідних пільг. Тому пільги, введені законами України, мали бути компенсовані з державного бюджету, оскільки їх було введено органом державної влади

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 09.06.2023 у справі № 916/3938/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111484356>.

6.3. Розгляд судом кредиторських вимог у разі ухилення ліквідаційної комісії від виконання цього обов'язку

Ухилення ліквідатора від розгляду кредиторських вимог та ліквідація юридичної особи за наявності незадоволених вимог кредитора є недотриманням процедури припинення такої особи, передбаченої статтями 110 та 111 ЦК України, що має наслідком порушення прав та законних інтересів кредитора, які мають бути захищені судом.

Варто розмежовувати юридичний факт ухилення від розгляду кредиторських вимог від факту відмови в їх визнанні, оскільки вони мають різні правові наслідки щодо можливості звернення кредитором до суду за захистом своїх прав

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 10.05.2023 у справі № 905/229/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110997954>.

7. Процесуальні питання

7.1. Право на звернення до господарського суду в інтересах інших осіб

Норми статей 15, 16 ЦК України, статті 4 ГПК України передбачають право на захист особою (юридичною особою) свого, а не будь-чийого іншого права та інтересу і право на звернення до суду за захистом саме свого права та інтересу.

Право на звернення до господарського суду в інтересах інших осіб можливе, за змістом частин 3 та 4 статті 4 ГПК України, у випадках, передбачених законом

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 21.02.2023 у справі № 910/20106/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109129351>.

7.2. Відсутність у суду повноважень на власний розсуд визначати відповідача у справі

Чинне процесуальне законодавство не уповноважує суд на власний розсуд визначати (вказувати) особу, яка повинна відповідати за позовною вимогою (відповідача у справі), що становить виключну прерогативу особи, яка заявляє таку вимогу

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.04.2023 у справі № 910/11625/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110175458>.

7.3. Порушення співмірності заходів забезпечення позову із заявленими позовними вимогами при забезпеченні позову шляхом накладення арешту одночасно на кошти і на майно відповідача щодо кожного виду майна в межах повної суми позову

Накладення арешту як на кошти, так і на майно відповідача, причому окремо на те і на інше – у повній сумі спору, матиме наслідком подвійне забезпечення позовних вимог (і за рахунок коштів, і за рахунок майна), що також суперечить наведеним вимогам закону (частина 4 статті 137 ГПК України) стосовно співмірності заходів забезпечення позову із заявленими позовними вимогами.

За умови неможливості встановити достатність чи недостатність грошових коштів, що належать відповідачу і знаходяться на всіх його рахунках в усіх банківських або інших фінансово-кредитних установах, для задоволення вимог про стягнення суми спору доцільно було накладити арешт на майно відповідача саме в межах суми, яка була б достатньою для такого стягнення у випадку недостатності арештованих грошових коштів, тобто лише в межах різниці між сумами ціни позову та арештованих грошових коштів

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 03.03.2023 у справі № 905/448/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109395144>.

7.4. Забезпечення позову шляхом зупинення стягнення на підставі виконавчого напису нотаріуса та встановлення заборони на здійснення виконавчих дій у справі за позовом про визнання таким, що не підлягає виконанню, виконавчого напису

Забезпечення позову шляхом зупинення стягнення на підставі оспорюваного виконавчого напису нотаріуса до вирішення спору по суті не призведе до обмеження прав відповідача та не завдасть йому шкоди чи збитків.

Захід забезпечення позову, який полягає в зупиненні стягнення на підставі виконавчого напису нотаріуса, не є тотожним із позовною вимогою про визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню, оскільки в цьому випадку до вирішення спору по суті про відповідність / невідповідність оспорюваного виконавчого напису вимогам закону лише зупиняється процедура виконання такого виконавчого напису з метою надання можливості позивачу захистити або поновити свої права в межах одного цього судового провадження без нових звернень до суду

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 31.05.2023 у справі № 910/8291/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111310320>.

7.5. Вжиття заходів забезпечення позову шляхом заборони гаранту вчиняти дії щодо виконання безвідкличної банківської гарантії

Обставина відсутності порушення боржником основного зобов'язання не може бути підставою для забезпечення позову шляхом заборони гаранту вчиняти дії щодо виконання банківської гарантії при вирішенні спору щодо зобов'язання кредитора (бенефіціара) відкликати вимогу до гаранта про виплату грошових коштів за банківською гарантією

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.01.2023 у справі № 910/3334/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108456008>.

7.6. Залишення позову без розгляду з підстави нез'явлення позивача в судове засідання

Зміст частини 4 статті 202 та пункту 4 частини 1 статті 226 ГПК України свідчить про те, що передбачена цими нормами процесуального права така процесуальна дія суду, як залишення позову без розгляду з підстави нез'явлення позивача в судове засідання або неповідомлення про причини своєї неявки, не залежить від того, чи була визнана судом явка позивача в судове засідання обов'язковою.

При цьому в постанові ОП КГС ВС від 18.11.2022 у справі № 905/458/21 було сформовано висновок щодо застосування частини 4 статті 202 та пункту 4 частини 1 статті 226 ГПК України без встановлення заборон чи обмежень судам у кожному конкретному випадку надавати оцінку діям сторін у справі та іншим обставинам, зокрема з урахуванням введення воєнного стану в Україні, і, відповідно, визначати подальші процесуальні дії, які суди повинні вчинити для розгляду кожної конкретної справи

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 17.03.2023 у справі № 910/17906/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109673291>

7.7. Повернення до стадії підготовчого засідання після його закриття

Суди першої інстанції за наявності певних обставин можуть прийняти рішення про повернення до стадії підготовчого провадження після його закриття для вчинення тих чи інших процесуальних дій, які можуть бути реалізовані лише на стадії підготовчого провадження.

Разом з тим такі обставини мають бути вагомими, оскільки можливість повернення до стадії підготовчого провадження з будь-яких підстав нівелює саме значення стадій господарського процесу: як підготовчого провадження, так і стадії розгляду справи по суті

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 14.03.2023 у справі № 921/174/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109620052>.

7.8. Розподіл судових витрат у разі залишення судом касаційної інстанції позову без розгляду

У разі залишення касаційним судом позову без розгляду на підставі пункту 1 частини 1 статті 226 ГПК України та за відсутності передбачених пунктом 4 частини 1 статті 7 Закону України «Про судовий збір» застережень щодо можливості повернення судового збору заява позивача про повернення з державного бюджету України судового збору, сплаченого за розгляд справи судом першої інстанції, підлягає задоволенню.

Водночас аналіз статей 129 (розподіл судових витрат) та 130 ГПК України (розподіл витрат у разі визнання позову, закриття провадження у справі або залишення позову без розгляду) дає підстави для висновку, що в разі залишення позову без розгляду суд зобов'язаний виходити з положень частини 5 статті 130 ГПК України, оскільки вказана норма є спеціальною стосовно загальних правил розподілу судових витрат.

З огляду на це приписами процесуального законодавства передбачено лише право відповідача заявляти вимоги про компенсацію здійснених ним витрат, пов'язаних із розглядом справи в разі залишення позову без розгляду.

Крім того, з урахуванням змісту пункту 4 частини 1 статті 7 Закону України «Про судовий збір» питання повернення судового збору вирішується судом лише за наявності поданого відповідного клопотання

Детальніше з текстом додаткової постанови ОП КГС ВС від 17.03.2023 у справі № 910/7169/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109743485>.

7.9. Відшкодування за рахунок позивача сплаченого відповідачем судового збору в разі відмови позивача від позову та закриття провадження у справі на підставі пункту 4 частини першої статті 231 ГПК України

У разі відмови позивача від позову і закриття провадження у справі на підставі пункту 4 частини першої статті 231 ГПК України у відповідача згідно з першим реченням частини третьої статті 130 ГПК України виникає право на відшкодування йому за рахунок позивача понесених витрат, до яких належить і судовий збір, і витрати, пов'язані з розглядом справи

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 13.04.2023 у справі № 904/1478/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110364667>.

7.10. Повернення без розгляду апеляційної скарги з підстав не усунення в повному обсязі її недоліків

Повернення апеляційної скарги з тих підстав, що скажником не усунуто в повному обсязі її недоліки, оскільки не надано доказів направлення копії

апеляційної скарги і доданих до неї документів листом з описом вкладення відповідачам у справі, свідчить про правильне застосування положень частини другої статті 260, частини четвертої статті 174 ГПК України

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 26.04.2023 у справі № 910/14570/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110514952>.

7.11. Зупинення апеляційним господарським судом провадження у справі в разі витребування судом касаційної інстанції всіх матеріалів цієї справи

Оскарження в касаційному порядку постанови апеляційного господарського суду, прийнятої за наслідками перегляду ухвали господарського суду першої інстанції, якою вирішувалось питання про заміну учасника справи правонаступником (пункт 26 статті 255 ГПК України), відповідно до умов підпункту 17.10 підпункту 17 пункту 1 розділу XI «Перехідні положення» ГПК України, не передбачає надсилання до суду касаційної інстанції всіх матеріалів.

Однак у випадку витребування судом касаційної інстанції з господарського суду першої інстанції та/або господарського суду апеляційної інстанції всіх матеріалів справи, що переглядається в касаційному порядку, суд апеляційної інстанції зобов'язаний зупинити провадження до перегляду ухвали у справі в порядку касаційного провадження та направити справу до суду касаційної інстанції згідно з підпунктом 17.12 підпункту 17 пункту 1 розділу XI «Перехідні положення» ГПК України

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 23.01.2023 у справі № 903/1040/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108581413>.

7.12. Перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами

Правові висновки суду в іншій справі щодо застосування норм матеріального права не є фактичними даними, а отже не можуть визнаватися нововиявленими обставинами

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 25.01.2023 у справі № 910/2089/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108790077>.

7.13. Дія заборони на відкриття виконавчого провадження та вжиття заходів примусового виконання рішень на території територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)

Ураховуючи, що стягувач пред'явив до виконання наказ господарського суду до відділу примусового виконання рішень Департаменту ДВС МЮУ,

якому підвідомчі рішення про стягнення суми боргу, яка становить п'ятдесят і більше мільйонів гривень, на дії щодо відкриття виконавчого провадження не поширювалася заборона, передбачена абзацом п'ятнадцятим пункту 10-2 розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження», оскільки виконавче провадження було відкрито в м. Києві, а не на території територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 24.04.2023 у справі № 910/5953/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110514879>.

7.14. Порядок вручення викликів, повідомлень та судових рішень іноземним юридичним особам, зокрема таким, які мають місцезнаходження у Польщі, наслідки невиконання позивачем вимог ухвали суду щодо перекладу документів

У разі якщо у відносинах України з іноземною державою діють одночасно і двосторонній, і багатосторонній міжнародні договори (один чи декілька) в жодному з них не встановлено пріоритету застосування одного з них щодо одних і тих самих питань, під час вручення документів суд може керуватися процедурою вручення, передбаченою в будь-якому із цих договорів.

Для перекладу документів, які підлягають врученню в порядку Конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах від 15.11.1965, суд з урахуванням обставин справи має право обрати один із варіантів: покласти на одну із сторін обов'язок з перекладу судових документів; самостійно залучити перекладача для перекладу судових документів відповідно до вимог цієї Конвенції.

Витрати на залучення перекладача покладаються зазвичай на позивача як на зацікавлену особу щодо вирішення справи по суті. Разом з тим після ухвалення рішення у справі в разі задоволення позову вартість таких витрат стягується з відповідача в порядку ГПК України. Сторона, зокрема, не може покладатися виключно на статус міноритарного акціонера для зміни усталеного порядку несення судових витрат.

Невиконання позивачами вимог ухвали суду щодо перекладу документів унеможлиблює дотримання судом процедури вручення судових документів у визначені законодавством строки та є підставою для залишення позову без розгляду на підставі пункту 4 частини першої статті 226 ГПК України

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.05.2023 у справі № 914/86/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110997915>.

Зведений огляд судової практики Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду (актуальна судова практика) за I півріччя 2023 року. Рішення, внесені до ЄДРСР, за період з 01.01.2023 до 30.06.2023 / Упоряд.: відділ аналітичної та правової роботи Касаційного господарського суду управління аналітичної допомоги касаційним судам та Великій Палаті Верховного Суду департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду. Київ, 2023. – 47 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua